

ע"פ 33098/09/12 - א.פ.י. שירותי כח אדם בענף הבניין (2005) בע"מ, אורן עמר נגד מדינת ישראל - משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה

בית הדין הארצי לעבודה

ע"פ 33098-09-12

לפני: סגנית הנשיא ורדה יורט ליבנה, השופטת רונית רוזנפלד, השופטת יעל אנגלברג שהם

<u>המעוררים</u>	1. א.פ.י. שירותי כח אדם בענף הבניין (2005) בע"מ 2. אורן עמר -
<u>המשיבה</u>	מדינת ישראל - משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה

בשם המערערת - עו"ד יאיר דוד
בשם המשיבה - עו"ד דרורה נחמני-רוט ועו"ד ענבר סהראי

פסק דין השופטת רונית רוזנפלד פתח דבר

1. המערערת, חברה לאספקת עובדים זרים לענף הבניה, הורשעה על ידי בית הדין האזורי בתל אביב בעבירה של העסקת 11 עובדים זרים מבלי שהעמידה לרשותם מגורים הולמים, בניגוד להוראת סעיף 2(ב)(4) ו-1 לחוק עובדים זרים, תשנ"א-1991, ונגזר עליה קנס בסך 250,000 ש"ח. כמו כן, הרשיע בית הדין האזורי את המערער, מר אורן עמר, בעליה של המערערת ומנהלה, בהפרת חובתו כנושא משרה, לפקח ולמנוע את ביצוע העבירה על ידי המערערת, בניגוד להוראת סעיף 5 לחוק עובדים זרים, וגזר עליו קנס בסך 50,000 ש"ח. נוסף על כך חייב בית הדין האזורי את המערערים לחתום על כתב התחייבות להימנע מביצוע העבירות בהן הורשעו במשך שלוש שנים מיום מתן גזר הדין, שאם לא כן, יושתו עליהם הקנסות המקסימאליים הקבועים בחוק, כפי שבקשה המאשימה (השופט דורי ספיבק, הע"ז 34475-07-10). הערעור שלפנינו מופנה כנגד הרשעת המערערים, באשר לטענתם לא התקיים אצלם היסוד הנפשי הנדרש להרשעה. כמו כן טוענים המערערים כנגד החלטת בית הדין האזורי שנמנע מלהפנות את מר עמר לקבלת תסקיר קצין מבחן, לבדיקת אפשרות של אי הרשעה.

נקדים ונאמר כי לא מצאנו מקום לקבל את הטענות שבערעור, וכי דין הערעור להידחות.

הרקע העובדתי

עמוד 1

2. המערערת, א.פ.י. שירותי כוח אדם בענף הבניין (2005) בע"מ, הייתה במועדים הרלוונטיים להגשת כתב האישום חברה פרטית לאספקת עובדים זרים לענף הבנייה (להלן: **החברה**). המערער, מר אורן עמר, היה באותם במועדים בעליה של החברה ומנהלה. ביום 20.7.2010 הוגש כתב אישום יזום נגד המערערים, בו נטען כדלקמן:
- 3. ביום 5.10.2009, התקשרה הנאשמת 1 עם "דני שיווק - דני דנן" ע.מ. 23086440, בהסכם שכירות של מבנה מגורים ברחוב צ'לנוב 51, בתל-אביב (להלן: "המבנה"), למטרת הלנת עובדים זרים.**
- 4. ביום 9.11.2009, בסמוך לשעה 05:00, במהלך ביקורת מגורים של מפקחי משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, במבנה, נמצאו 24 עובדים זרים, אשר 11 עובדים מתוכם מועסקים על ידי הנאשמת 1.**
- 5. להלן פירוט הליקויים כפי שנמצאו בבקורת: שטח מגורים - ללא ארונות, שקעי חשמל מאולתרים. מטבח - מאולתר ללא ארונות אחסון, ללא חדר אוכל, ללא ברז מים למים חמים, אין מקרר במטבח, מתחם המטבח מלוכלך ומיכל האשפה אינו מכוסה. שירותים - מאולתרים ומלוכלכים. מקלחות - מלוכלכות. תברואה לקויה ללא סדרי איסוף וסילוק אשפה, תחזוקת מבנה לקויה, ריח צחנה ועובש בקירות. כן, לא קיימות הוראות שימוש והדרכה בשפת העובדים."**
3. החברה הואשמה בהעסקת עובדים זרים, אזרחי סין, מבלי שסיפקה להם מגורים הולמים, בניגוד לסעיפים 1ה ו-2(ב)(4) לחוק עובדים זרים, תשנ"א-1991 (להלן: **חוק עובדים זרים** או **החוק**). כנגד מר עמר נטען כי הוא הפר את חובתו לפקח ולעשות כל שאפשר למניעת העבירות שביצעה החברה. מר עמר הואשם בעבירה של הפרת חובת נושא משרה, עבירה על סעיפים 5, 1ה, ו-2(ב)(4) לחוק.

ההליך בבית הדין האזורי, הכרעת הדין וגזר הדין

הכרעת הדין

4. בהכרעת הדין עמד בית הדין האזורי בהרחבה על החובה המוטלת על המעסיק לדאוג למגורים הולמים לעובד, כפי שהיא משתקפת בהוראות חוק עובדים זרים, ובתקנות שהותקנו מכוחו. לגופם של דברים, בכל הנוגע ליסודותיה העובדתיים של העבירה, קבע בית הדין כי הוכח לפניו שביום 5.10.2009 התקשרה החברה עם "דני שיווק - דני דנן" בהסכם שכירות של מבנה מגורים ברחוב צ'לנוב 51 בתל-אביב, למטרת הלנת עובדים זרים. החברה העסיקה את העובדים שנמצאו במבנה המגורים ברח' צ'לנוב 51, כמצוין בכתב האישום. בית הדין קבע כי במועד בו התגוררו העובדים במבנה היו בו ליקויים רבים, ולא התקיימו בו תנאים מן התנאים המנויים בתקנות עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) (מגורים הולמים), תשס"א-2000. בית הדין פירט את הליקויים הבאים כפי שעלו מן הראיות: במבנה לא קיימים ארונות אישיים, בניגוד לתקנה 4(ג); במטבח לא קיים ברז מים חמים, בניגוד לתקנה 5(ב)(1); במטבח לא קיימים ארונות אחסון, ובשטח המטבח גם לא קיים מקרר, בניגוד לתקנה 5(ב)(2) ו-6(6); במטבח לא קיים פח אשפה מכוסה, בניגוד לתקנה 5(ב)(7); במבנה לא הוקצה שטח לחדר אוכל, בניגוד לתקנה 6(א); במבנה לא נמצאה מכונת כביסה, על אף שהתגוררו בו יותר משישה עובדים, וזאת בניגוד לתקנה 9; במבנה לא הוצג מידע לעניין שימוש במבנה, בניגוד לתקנה 14. בית הדין הוסיף וציין, כי "**בנוסף לאלה, ובהתייחס להוראות הכלליות המנויות בתקנות בדבר אוורור החדרים, נקיין, חיבור לביוב ושמירה על רמת תברואה ותחזוקה נאותות - עולה מראיות המאשימה תמונה קשה ביותר של הזנחה ולכלוך, באופן שיש בו אף כדי סיכון הבריאות: במבנה צולמו ערימות של אשפה, זרוקה על הרצפות; בחדרי האמבטיה צולמו חלונות שבורים וגם כיור שבור; תאי השירותים שצולמו היו מלוכלכים וככל הנראה אף לא תקינים; ב-מש/3 ו-מש/4 תיעד מר מייקל [מפקח משרד הכלכלה, ר.ר.] צחנת שתן וביוב באוויר; ותועד על-ידו גם שבמבנה נצפו אילתורי חשמל פרטיים שהותקנו על-ידי**

העובדים. " לפיכך, "בנסיבות אלה, לא ניתן לכנות את המגורים "הולמים". רחוק מכך. התמונות הרבות, תמונות שצולמו בצבע אך לנו הן נראו שחורות משחור, מדברות בעד עצמן ומעידות על מבנה שאינו ראוי כלל למגורי אדם". בית הדין האזורי דחה את גרסת המערערים, שביקשו להפחית מחומרתם של הליקויים שנמצאו במבנה, וקבע שטענותיהם בעניין זה אינן עולות בקנה אחד עם המציאות כפי שנשקפה מן התמונות שהוצגו לפניו, מהן עלתה "רמת הזנחה שנצפתה במבנה כולו, התפרשה על פני מספר תחומים וחרגה מלכלוך גרידא". בית הדין הוסיף כי "ערימות הזבל בתמונות מעידות על מצב תברואתי לוקה בחסר של המבנה וסביבותיו ועל כך שאין במבנה פתרון לאיסוף וסילוק אשפה כנדרש בתקנות". בית הדין ציין עוד, כי מר עמר הסכים שהליקויים שנמצאו במבנה היו "חמורים" וכי מצבו היה "קיצוני" בעת שנערכה בו הביקורת, וכי גם בסיכומיהם אישרו המערערים שתנאי המגורים במבנה "מצביעים על ליקויים לא מעטים ולא פשוטים". משכך, הוכח שהמגורים במבנה היו "לא הולמים". לאור האמור קבע בית הדין כי הוכח לפניו היסוד העובדתי של העבירה שיוחסה לחברה בכתב האישום.

5. אשר להוכחת היסוד הנפשי של העבירה- בית הדין קבע כי החברה "היתה מודעת לכך שהעמידה לרשות עובדיה מגורים שאינם הולמים, על אף טענותיה לפיהן בדקה את המבנה לפני שנשכר והוא היה כביכול תקין לחלוטין, מבלי שנמצאו בו ליקויים כלשהם". בית הדין לא נתן אמון בגרסת החברה, וקבע כי במועד בדיקת המבנה על ידי מר עמר היו קיימים בו הליקויים, וכי המבנה נשכר על ידי החברה בכל זאת, או לכל הפחות נצפו על ידי מר עמר חלק מהליקויים בגינם נקבע כי המגורים אינם הולמים, אולם מר עמר, והחברה בשמה פעל, "עצמו עיניהם מפני ההכרה באפשרות קיומם של יתר הליקויים".

בהתייחסותו המפורטת לגרסת החברה בדבר מודעותה למצב מגורי העובדים ציין בית הדין כי החברה שכרה את המבנה ביום 5.10.2009, והביקורת בוצעה ביום 9.11.2009, כחודש בלבד לאחר מכן. ממצאי הביקורת כפי שנשקפו מן התמונות שהוצגו לפניו עולה שמצבו הירוד של המבנה נבע מהזנחה ממושכת. מצב זה אינו מתיישב עם טענת המערערים, לפיה הליקויים במבנה נגרמו תוך פרק זמן קצר, שלא אפשר לחברה להיות מודעת להם. בית הדין ציין, כי לא נותר בליבו ספק, שמצבו של המבנה לפני שכירתו היה דומה מאוד למצב בו נמצא על ידי מפקחי משרד התמ"ת כחודש לאחר מכן. לכן, אין לקבל את עדויותיהם של מר עמר ומר כהן שהיה רכז שטח בחברה, ואחראי מטעמה על נושא המגורים של העובדים כי המבנה היה מאורגן, מסודר או 'מדוגם' כטענת מר עמר. תימוכין לכך מצא בית הדין גם בעדותו של מר דגן, משכיר המבנה, לפיה במועד ביקורו של מר עמר בנכס נצפו על ידו לכל הפחות חלק מן הליקויים. בית הדין הוסיף כי אינו נותן אמון בגרסה מר עמר, לפיה, החברה שכרה עבור העובדים את הקומה השנייה של המבנה, בעוד שהליקויים שנמצאו היו בחלקים אחרים של המבנה. בית הדין ציין כי מעדותו של מר דגן עולה "שחלק בלתי נפרד ממגורי העובדים - המטבח, האמבטיה והשירותים - היו מצויים בקומה הראשונה, ושייכים גם לקומה השנייה". בית הדין הוסיף, כי גם אם מר עמרלא בדק את הקומה הראשונה, משום ששכר רק את הקומה השנייה לפי עדותו, "לא ברור מדוע לא נזעק משנוכח לדעת שאין בקומה השנייה מטבח, וגם אין בו חדר שירותים תקין, ומדוע העמיד לרשות עובדיו מגורים ללא מטבח וללא שירותים".

כמו כן, דחה בית הדין את טענת המערערים כי רשלנותם של גורמים אחרים מאיינת את אחריותה הפלילית של החברה. בהקשר זה נדחתה טענת החברה כי העובדים הם האחראים לחלק מן הליקויים במבנה, כגון ללכלוך מבישול באמצעות מחבת ווק, ולא לתורי חשמל. בית הדין קבע כי הליקויים החמורים המתפרשים על כל חלקי המבנה אינם קשורים להתנהלות שוטפת של העובדים. לעניין אלתורי החשמל שנמצאו במקום הוסיף בית הדין, כי החברה חייבת להציג לעובדים הגרים במבנה מידע הכולל הוראות הדרכה, בטיחות וכללי זהירות, בשפה המובנת להם, וגם בכך נכשלה החברה. נוסף על כך דחה בית הדין את טענת החברה כי מר דגן התרשל בתחזוקת המבנה והעלים מעיני המערערים את מצבו הירוד בעת שמר עמר ביקר בו, ולכן מנותק הקשר הסיבתי בין היסוד העובדתי של העבירה ובין היסוד הנפשי.

על אף ש"עדותו של מר דנן בעניין מצב הנכס שבבעלותו מעוררת שאט נפש, בייחוד ניסיונו להמעיט מחומרת הליקויים העולים ממצאי הביקורת, ומאחריותו שלו למצב המבנה", אין לרשלנותו לכאורה דבר עם העבירות שבהם נאשמו המערערים. גם אם הודה מר דנן ב"טיפת רשלנות", כדבריו, רשלנותו נוגעת לתחזוקת המבנה, כמבנה החברה היא מעסיקת העובדים הזרים, ועליה מוטלת החובה על פי חוק לדאוג למגורים הולמים לעובדים, לתחזק את המבנה ולמנוע מפגעים בו. על יסוד כל האמור, ונוכח קביעתו של בית הדין בדבר מודעותה של החברה למצב הבניין אותו שכרה, דחה בית הדין את טענת החברה לקיומו של סייג לאחריותה הפלילית בשל "טעות במצב הדברים" לפי סעיף 34 לחוק העונשין תשל"ז 1977.

6. כמו כן דחה בית הדין את טענות החברה כי נפגעה זכותה להליך הוגן משום שלא נגבו הודעות מהעובדים ששוכנו במבנה. נקבע כי די בראיות שהונחו לפני בית הדין כדי להוכיח את ביצוע העבירה, וכי לו חפצה החברה לערערן, ולו באמצעות העלאת ספק סביר, היה עליה לגבות בעצמה את גרסאות העובדים, שכן הם הועסקו על ידה ושוכנו על ידה במגורים חלופיים, לאחר הביקורת במבנה. בית הדין לא מצא פגם בהתנהלות המדינה, שלא חשפה לפני המערערים כי התקיימה ביקורת נוספת במבנה, לאחר שעובדיה של החברה הועברו למקום מגורים אחר, ולאחר שהליקויים במבנה תוקנו. העובדה כי הפקח מטעם משרד הכלכלה, מר איתן מייקל, לא זכר את פרטי הביקורת הנוספת, אינה גורעת מעוצמת הראיות שבידי המדינה.

לאור כל האמור הורשעה החברה בעבירה של העסקת עובדים זרים מבלי שהעמידה לרשותם תנאי מגורים הולמים, לפי סעיף 2(ב)(4) ו-1 לחוק עובדים זרים.

7. **אשר לאחריותו של מר עמר** קבע בית הדין האזורי, כי אין חולק שמר עמר, בעל החברה ומי ששימש סמנכ"ל בה בעת הרלוונטית, הוא "נושא משרה" בחברה כהגדרתו בסעיף 5 לחוק. לאור קביעות בית הדין כי החברה שכרה את מבנה המגורים הלקוי והמוזנח באמצעות מר עמר, נקבע כי הוא הפר את חובתו לפקח ולמנוע את ביצוע העבירה על ידי החברה מתוך מודעות, ומבלי שעשה דבר כדי למנעה. לפיכך, הרשיע בית הדין את מר עמר בעבירה לפי סעיף 5 לחוק עובדים זרים.

גזר הדין

8. במסגרת גזר הדין דחה בית הדין את בקשת המערערים לשלוח את מר עמר לתסקיר קצין מבחן. נקבע, כי במקרה זה לא מתקיימים התנאים המחמירים והקיצוניים המאפשרים לבית משפט שקבע את אשמתם של נאשמים להימנע מהרשעה. מדובר במקרה מובהק בו קיים אינטרס ציבורי "**בהבעת סלידה, הוקעת העבירות ובהרתעת הרבים מפני ביצוען**", ולפיכך אין מקום לשקול אי הרשעה.
9. אשר לשיעור הקנס שיש להשית על המערערים קבע בית הדין, כי נקודת המוצא היא החובה של כל העושים במלאכה לפעול לאכיפת חוקי העבודה. על בית הדין להתחשב במצוות ההלכה לפיה על גובה הקנסות לשקף את הצורך בהרתעה מפני ביצוע עבירות מסוג זה ולמגר אותן. בית הדין הוסיף וציין כי החברה לא הכחישה את טענת המדינה כי מדובר במקרה שלישי בו נמצא שהיא הפרה את חובתה לספק לעובדים זרים מגורים הולמים. מאידך ציין בית הדין את שורת השיקולים לקולא שהובאו לפניו ואת התרשמותו באופן חיובי משורת עדויות האופי מטעם מר עמר. לאור זאת נקבע כי אין זה המקרה למצות את הדין עם המערערים, ולהטיל עליהם את מלוא הקנס כפי שבקשה המדינה, בשיעור 60% מן הקנס המקסימאלי על החברה, ו-40% מן הקנס המקסימאלי על מר עמר, ונכון יהיה להקל משמעותית בגובה הקנסות. לפיכך השית בית הדין האזורי על החברה קנס בסך 250,000 ש"ח, שישולם ב-5 תשלומים, ועל מר עמר הושת קנס בסך 50,000 ש"ח, שישולם גם כן ב-5 תשלומים. כמו כן חייב בית הדין את המערערים לחתום על כתב התחייבות ולהימנע מביצוע העבירות בהן הורשעו במשך שלוש שנים ממועד גזר הדין, שאם לא כן יושת עליהם הקנס המקסימאלי הקבוע בחוק.

הערעור

עיקר טענות המערערים

10. בערעורם חוזרים המערערים על טענתם, שנטענה לפני בית הדין האזורי, כי מצבו של המבנה היה תקין בעת שכירתו ועמד בדרישות שנקבעו בדין. לטענתם, גרסת מר עמר לעניין מצבו של המבנה, כמו גם הטענה כי עשה כל שניתן על מנת למנוע ביצוע עבירה, לרבות ביקור במקום, כלל לא נסתרה, משום שהמדינה בחרה שלא לחקור אותו על כך בחקירה נגדית. כמו כן, לפני בית הדין לא עמדו ראיות המעידות על מצבו של המבנה במועד השכרתו, לפני בית הדין לא הובאה עדות מומחה, ולא ניתן להסיק מן הראיות המאוחרות שצולמו מתי נוצר המצב התחזוקתי המשתקף מהן. לפיכך, לא היה מקום לקבוע כי מצבו של המבנה נבע מהזנחה ממושכת. כנגד זאת עמדו לפני בית הדין עדויותיהם המהימנות של עדי ההגנה, לפיהן מרבית הליקויים אינם קיימים בחלק של המבנה בו שוכנו העובדים. נוסף על כך, היה מקום לקבוע כי העובדים אחראים לפחות לחלק מן הליקויים שנמצאו במבנה, ושהתנהגותם היא "גורם זר מתערב". העובדים כלל לא נחקרו בעניין זה על ידי המדינה. לעניין התקיימות היסוד הנפשי של העבירה טוענים המערערים, כי לא היה מקום להחיל עליהם את הדוקטרינה בדבר עצימת עיניים, כתחליף למודעות בפועל להתקיימות היסודות העובדתיים של העבירה. בניגוד לפסיקתו של בית הדין האזורי, אין משמעה של עצימת עיניים שהיה על הנאשם לחשוך והוא לא עשה כן, אלא שהנאשם חשד סובייקטיבית בפועל, ונמנע מלפעול על פי החשד ולברר את הטעון בירור. בענייננו, לא הוכח כי המערערים חשדו באופן סובייקטיבי, או כי ישנו ספק סביר בדבר קיומו של חשד כאמור. על כן, לא היה מקום להרשיעם על יסוד דוקטרינת עצימת עיניים. המערערים טוענים עוד כנגד החלטת בית הדין האזורי שלא להפנות את מר עמר לקבלת תסקיר מבחן, מבלי לשקול כלל את השפעת ההרשעה על תחומי הפעילות של מר עמר, המהווה "מכת מוות לעתידו המקצועי ופרנסתו בענף בו הוא עוסק, שכן יש בה כדי אפשרות לפסול אותו מלכה בתפקידים רלוונטיים". בית הדין אף לא שקל את העובדה כי מדובר בעבירה ראשונה ויחידה שעבר מר עמר, ואת הסבירות שיעבור עבירה נוספת שהיא "אפסית לאור הרקורד הנקי שלו". מכל מקום, עניין זה היה אמור להיבחן על ידי שירות המבחן, כמקובל. המערערים מציינים כי בתי המשפט משתמשים באופן תדיר ותכוף בסמכותם להימנע מהרשעה, וזאת גם בעבירות קשות וחמורות פי כמה. אין זה סביר כי דווקא בעבירות דנן לא תישקל חלופת ההרשעה, במיוחד כאשר מדובר במר עמר, נאשם נורמטיבי שלו אין עבר פלילי. המערערים מדגישים כי אינטרס שיקומו של מר עמר, בין היתר באמצעות התחשבות בהשלכות על עתידו, אינו מהווה רק אינטרס אישי אלא גם אינטרס ציבורי. לפיכך ביקשו המערערים כי תישקל אפשרות להפנות את מר עמר לתסקיר מבחן ולהימנע מהרשעה.

עיקר טענות המשיבה

11. לטענת המדינה, בית הדין האזורי הרשיע את המערערים בעבירות שיוחסו להם בהכרעת דין מפורטת המבוססת היטב מבחינה ראייתית ומשפטית. לפיכך, אין מקום להתערב בקביעותו העובדתית, בשאלת מהימנות העדים שהופיעו לפניו, ובהתרשמותו הבלתי אמצעית מן העדויות. לגופו של עניין טוענת המדינה כי בית הדין התייחס לטענות המערערים הן לגבי המצב העובדתי לו הם טוענים והן לגבי היסוד הנפשי. בית הדין קבע כי הייתה להם מודעות למצבו הלקוי של המבנה, ולו בדרך של עצימת עיניים. אשר לטענת המערערים כי לא הוכח חשד סובייקטיבי המבסס עצימת עיניים טוענת המדינה שאין צורך בחשד סובייקטיבי שהתעורר בליבו של הנאשם, וכי די בהוכחת המודעות בהיבט האובייקטיבי, דהיינו, האם נוצרו נסיבות שהיו צריכות לעורר את החשד לקיומה של עבירה. נוכח קביעותו העובדתית של בית הדין כי המטבח, האמבטיה והשירותים בקומה הראשונה היו משותפים לכלל המבנה יש לדחות את טענותיהם של המערערים כי העובדים לא שוכנו בחלק המבנה בו נמצאו הליקויים. די בליקויים שנמצאו בחלקים אלה כדי להרשיע את המערערים בעבירות שיוחסו להם. בהתאם, יש לדחות את טענת המערערים לגבי "גורם זר מתערב", אשר נבחנה ונדחתה על ידי בית הדין האזורי. טענת המערערים כי העובדים לא נחקרו בנושא אינה רלוונטית, משום שבית הדין התייחס לכך שהליקויים הרבים, ההזנחה והלכלוך היו קיימים

עם השכרת המבנה.

המדינה מוסיפה כי יש לדחות את טענות המערערים בנוגע לחומרת העונש שהוטל עליהם. מדובר בעבירות חמורות הגובלות במפגע תברואתי, ובשיכון עובדים בתנאים שיש בהם כדי סיכון לבריאותם. על החברה הושתו קנסות קודמים בגין אותה עבירה. על אף האמור, הושת על החברה קנס בשיעור חמישית מסך הקנס המקסימאלי הקבוע בחוק. כמו כן, נוכח חומרת העבירות ולאור תפקידו של מר עמר בחברה כנושא משרה שהיה עליו לפקח ולמנוע את ביצוע העבירה, לא היה מקום להימנע מהרשעתו. המדינה מדגישה כי מר עמר אינו נושא משרה שולי. העדויות בתיק מלמדות על מעורבות עמוקה של מר עמר בהשכרת המבנה, יצירת קשר עם העובדים, ייצוג החברה ופעילות בשמה. מר עמר לא הראה כל פגיעה ממשית עקב ההרשעה, אלא רק מציין פגיעות תיאורטיות שעלולות להיגרם לו. לפיכך, אינטרס שיקום הנאשם אינו רלוונטי לענייננו. סוג העבירה אף הוא אינו מאפשר להימנע מהרשעה. תכליתו של חוק עובדים זרים היא להגן על עובדים זרים המהווים אוכלוסיית עובדים מוחלשת המועדת לניצול ולפגיעה קשה, המכרסמת בערכי החברה ובדמותה. תכלית זו מחייבת הרשעה לצורכי הרתעה, במיוחד בנסיבות בהן מדובר בהפרה שלישית של החובה ליתן לעובדים מגורים הולמים. כמו כן, מדגישה המדינה כי מאחר שמדובר בעבירה כלכלית, שיש רווח בצד הפרתה, אין מקום להימנע מהרשעת מנהל החברה העומד מאחורי החברה ומכוון את פעילותה. אף אין לקבל את טענת מר עמר, כי הרשעתו תגרום לו נזק, משום שמשמעות קבלתה היא שלא היה מקום להעמידו לדין מלכתחילה. לגישת המדינה, סייגה הפסיקה את הסמכות למתן צו מבחן ללא הרשעה למקרים יוצאי דופן, בהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה, במקרים בהם ההרשעה תפגע בשיקומו של הנאשם ומקרים בהם שיקולי הענישה יכולים להידחות בפני הנסיבות המיוחדות לקולא. לטענת המדינה, עניינו אינו נמנה על המקרים יוצאי הדופן בהם יש להימנע מהרשעה.

דין והכרעה

כללי

12. נקדים ונאמר, כי לאחר שנתנו דעתנו לכלל החומר שהובא לפנינו במסגרת הערעור, הגענו לכלל מסקנה כי דין הערעור להידחות. כך, ביחס להכרעת הדין כמו גם לעניין הבקשה לקבלת תסקיר קצין מבחן בקשר למר עמר, ולהימנעות מהרשעתו. פסק דינו של בית הדין האזורי מפורט ומנומק היטב בהתייחסותו לתשתית העובדתית כפי שנפרשה לפנינו, כמו גם במסקנותיו המשפטיות. אף צדק בית הדין האזורי בהפנותו, בקשר לכלל נסיבות המקרה, לתכלית הוראותיו של חוק עובדים זרים בכלל, ולהוראותיו הנוגעות להבטחת תנאי מגורים הולמים בפרט, כפי שהם משתקפים בהיסטוריה החקיקתית שלו ובפסיקה.

בקשר לתכלית הוראות חוק עובדים זרים נטעים גם אנו כאן, כי "אין ספק שמטרות החוק חשובות ונעלות. עובד זר אינו כלי עבודה זמין לעת מצוא. עובד זר הוא, בראש וראשונה, בן-אנוש הזכאי לזכויות בסיסיות כעובד וכאדם. העובד הזר, מעצם מעמדו זה, הוא חלש ופגיע. הוא אינו נהנה מזכויות בסיסיות של אזרח במדינה. הוא מנותק ממולדתו, מסביבתו וממסגרת משפחתו. הוא זר במקומותינו, במקרים רבים הוא נתון לחסדי המעסיק או הגורם שהסדיר את בואו ובתור שכזה הוא אובייקט קל לניצול ולקיפוח. הדרך הנכונה להבטיח את זכויותיו הבסיסיות של העובד הזר היא קביעת נורמות העסקה מחייבות בחקיקה ויצירת מערך של פיקוח ואכיפה על הוראות החוק. לכך נועדו הוראות חוק עובדים זרים ויש לברך על פעולות הביקורת והאכיפה הננקטות על ידי המדינה מכוח חוק זה" (מדברי השופט צור בע"פ 18/06 פיבר טכניק בע"מ - מדינת ישראל- משרד התעשייה המסחר והתעסוקה, מיום 20.2.2007, בפסקה 8). על כך עוד נוסיף כי חובת המעסיק לספק מגורים הולמים לעובד הזר המעוגנת בהוראת סעיף 1ה לחוק עובדים זרים מבוססת על ההכרה כי "במקרים רבים תנאי המחיה של העובדים הזרים אינם הולמים מדינה נאורה. העובדים הזרים ובני משפחותיהם מתגוררים בצפיפות, לעתים במכולות שאינן ראויות למגורי אדם כאשר הם נעדרי זכויות וגישה לשירותים הרפואיים שהמדינה מספקת לאזרחיה. נוסף על כך, רבים מהעובדים

הזרים אינם זוכים לתנאי שכר הוגנים ולזכויות סוציאליות. במציאות כזו יש כדי לפגוע בתדמיתה של המדינה כמדינת חוק" (דברי ההסברה להצעת חוק עובדים זרים (איסור העסקה שלא כדין והבטחת תנאים הוגנים) הצעות חוק 2824, התש"ס, בעמ' 99-100).

נעמוד אם כך בפתח דברינו להלן על הטענות שבערעור המתייחסות להכרעת דינו של בית הדין האזורי. לאחר מכן נברר אם התקיימו בנסיבות המקרה התנאים המצדיקים פניה לקבלת תסקיר קצין מבחן בנוגע למר עמר, ולהימנעות מהרשעה. לסיים נתייחס קצרות לשיעורי הקנסות שהושתו על המערערים.

הערעור על הכרעת הדין

13. במסגרת הערעור אין טענה כנגד הנקבע בפסק הדין בכל הקשור **ליסודותיה העובדתיים של העבירה**. דומה שעל רמת ההזנחה הקשה במגורי העובדים כפי שנצפתה וצולמה במועד הביקורת שנערכה במקום, אין חולק. לעניין זה אין לנו אלא לחזור על התיאור המסכם מפי בית הדין האזורי שמצא כי **"בנסיבות אלה, לא ניתן לכנות את המגורים "הולמים". רחוק מכך. התמונות הרבות, תמונות שצולמו בצבע אך לנו הן נראו שחורות משחור, מדברות בעד עצמן ומעידות על מבנה שאינו ראוי כלל למגורי אדם"**.

הטענות שבערעור בחלק זה שלו מכוונות בעיקרו של דבר כנגד קביעות בית הדין האזורי בדבר התקיימות היסוד הנפשי של "מודעות" אצל המערערים. בטענותיהם לעניין זה מפנים המערערים לכך שהמבנה הושכר על ידי החברה רק חודש קודם לכן; כי מצבו בעת שהושכר על ידי החברה, באמצעות מר עמר וכפי שנצפה על ידו, באותו חלק שהיה מיועד למגורי העובדים היה מצב טוב; כי לא ניתן להסיק מן התמונות שצולמו במהלך הביקורת, על מצבו כפי שהיה בעת שכירת המבנה חודש קודם לכן, וכי רשלנות העובדים היא זו שבגינה הגיע המבנה למצב ההזנחה שבו נמצא בעת הביקורת. על כך מוסיפים המערערים ומדגישים כי דרישת המודעות היא דרישה סובייקטיבית, דרישה של מודעות בפועל. במצב הדברים כפי שהתברר בהליך לפני בית הדין האזורי לא התקיימה דרישת המודעות. משכך, בהעדר יסוד נפשי, דין ההרשעה להתבטל.

14. אכן, בית הדין האזורי מצביע על מצב המבנה כפי שהוא משתקף מן התמונות, ככזה המצביע על הזנחה ארוכה וממושכת, עליה ניתן היה לעמוד עוד בשלב שכירת המבנה, חודש קודם למועד עריכת הביקורת. לעניין זה נציין, כי לביסוס הערכת רמת ההזנחה כפי שהיא משתקפת מן התמונות, לרבות בדבר היותה הזנחה ממושכת, לא נדרשת עדות מומחה. תמונות המבנה מדברות בעד עצמן. אלא שלא רק על כך נסמך בית הדין בקביעותיו. בית הדין מצוין מפורשות כי לא נתן כלל אמון בעדויותיהם של מר עמר ומר כהן לפיהן ראו מקום מסודר, מאורגן ו'מדוגם'. בית הדין מצא תימוכין לקביעתו גם בעדותו של עד ההגנה מר דן, שאף שניסה להפחית מחומרת הליקויים כפי שהיו בעת השכרת המבנה, מעדותו עלה, כי לפחות חלק מן הליקויים היו במבנה כשהראה אותו למר עמר. בית הדין הוסיף עוד וקבע כי הליקויים שנמצאו לא הסתכמו בכאלה שניתן לייחס להתנהלות העובדים עצמם. בית הדין לא קיבל את טענות המערערים בדבר מצב המבנה בעת שהושכר, חודש לפני קיומה של הביקורת. קביעותיו של בית הדין לעניין זה הן קביעות עובדתיות המבוססות גם על התרשמותו ממיהמנות העדים שהעידו לפניו. קביעות אלה הן העומדות ביסוד קביעת בית הדין בדבר קיומה של "מודעות" אצל החברה ליסודות העובדתיים של העבירה. הכלל הוא כי בקביעות עובדתיות מעין אלה, ערכאת הערעור לא תתערב אלא בנסיבות חריגות ומיוחדות (ע"פ 13/07 **ניר עם כהן ירקות אגודה שיתופית חקלאית בע"מ - מדינת ישראל- משרד התעשייה המסחר והתעסוקה**, מיום 6.9.2009 והפניות שם, להלן: **פרשת ניר עם**). נסיבות חריגות ומיוחדות מעין אלה לא נמצאו לנו כאן.

15. כאמור, בית הדין ייחס למערערים מודעות בפועל לפחות לחלקם של הליקויים. לגבי ליקויים אחרים קבע, כי ככל שהמערערים לא ראו את הליקויים בפועל, יש לייחס להם מודעות לקיומם, מכוח דוקטרינת עצימת העיניים. בקשר לכך טוענים המערערים כי 'עצימת עיניים' משמעה חשד סובייקטיבי בלב הנאשם, וקיומו של חשד כזה לא

הוכח לגביהם, בכל הקשור למצב המגורים במבנה. טענה זו של המערערים אינה עולה בקנה אחד עם ההלכה הפסוקה, ולעניין זה יפים הדברים כפי שפסק בית דין זה מפי הנשיאה (כתוארה אז) נילי ארד בפרשת ניר עם, ובזו הלשון:

"ככלל, היסוד הנפשי בעבירות לפי חוק העסקת עובדים זרים דורש רמת כוונה פלילית של "מודעות" כהגדרתה בסעיף 20(ג) לחוק העונשין תשל"ז-1977, לפיה "רואים אדם שחשד בטיב ההתנהגות או בדבר אפשרות קיום נסיבות כמי שהיה מודע להם אם נמנע מלבררם". אף הוראת סעיף 5(א) לחוק עובדים זרים דורשת יסוד נפשי של מחשבה פלילית מסוג מודעות בהתאם להוראות סעיפים 19 ו- 20 לחוק העונשין.

ודוק. "עצימת עיניים" מפני ההכרה באפשרות קיומה של נסיבה הנמנית עם היסוד העובדתי שבעבירה, כמוה כמודעות בפועל לקיומה של הנסיבה" (פרשת ניר עם, בפסקה 50 וההפניות שם).

בקשר לעצימת עיניים הובהר בפסיקה כי "די להוכיח את ה"מודעות" בהיבט האובייקטיבי, היינו - האם נוצרו נסיבות שהיו צריכות לעורר את חשדו של הנאשם לקיומה של עבירה. זהו למעשה מצב של עצימת עיניים, בו קיימות "נורות אזהרה" אובייקטיביות בדבר קיומה של עבירה, מהן מתעלם הנאשם ודי בכך כדי לקיים את המצב הנפשי של 'מודעות'" (ע"פ 11/06 יצחק יצחקניא - מדינת ישראל - משרד העבודה והרווחה, מיום 26.10.2009; 31.12.2006, בפסקאות 9-10; ע"פ א 47/08 יאיר שערים 2000 בע"מ - מדינת ישראל, מיום 26.10.2009; בפסקה 10 וההפניות שם, להלן: פרשת יאיר שערים; ע"פ 22/06 מדינת ישראל - יעקב רוזן, מיום 28.3.2007, בפסקאות 8-9 וההפניות שם).

16. כבר עמדנו על כך כי בית הדין האזורי לא נתן אמון בגרסת המערערים כי המבנה נבדק טרם השכרתו וכי נמצא תקין ו'מדוגם'. הוכח לפני בית הדין האזורי כי מר עמר נחשף למצבו הקשה של המבנה ולפחות לחלקם של הליקויים. ככל שאכן לא נחשף מר עמר לחלק אחר של הליקויים, הרי שנורות האזהרה היו צריכות ללא ספק להתריע לפניו, בדבר אפשרות קיומם. לעניין זה גם צדק בית הדין האזורי בציינו לגבי מר עמר כי "גם אם לא בדק את הקומה הראשונה, משום ששכר רק את הקומה השניה לפי עדותו - לא ברור מדוע לא נזעק משנוכח לדעת שאין בקומה השניה מטבח, וגם אין בו חדר שירותים תקין, ומדוע העמיד לרשות עובדיו מגורים ללא מטבח וללא שירותים". הנה כי כן, לעניין עצימת עיניים אין דרישה להוכחת חשד סובייקטיבי המתעורר בליבו של הנאשם, כי אם די בהוכחת קיומן של נורות אזהרה אובייקטיביות המצביעות על אפשרות קיומה של עבירה, והתעלמות מהן. בנסיבות המקרה שלפנינו, נורות אזהרה מסוג זה ודאי הבהבו לנגד עיני המערערים, שבחרו מסיבותיהם להתעלם מהן. צדק איפוא בית הדין האזורי בקובעו כי התקיים אצל הנאשמים היסוד הנפשי של מודעות, גם אם בקשר לחלקם של הליקויים בבניין דובר במודעות מסוג "עצימת עיניים".

17. המסקנה המתבקשת היא אם כך, כי אין בסיס לטענות שבערעור כנגד קביעות בית הדין האזורי בדבר התקיימות היסוד הנפשי של העבירות אצל המערערים, ודין להידחות.

מכאן נפנה לבחון את הטענות שבערעור כנגד הימנעות בית הדין מלהפנות את מר עמר לקבלת תסקיר קצין מבחן, וזאת על מנת להימנע מהרשעתו בפלילים.

אמות המידה למתן צו מבחן וצו שירות ללא הרשעה

18. בית המשפט העליון עמד לא אחת על הכלל לפיו "מי שהובא לדין ונמצא אשם, יורשע בעבירות שיוחסו לו" (ע"פ 2513/96 מדינת ישראל נ' שמש, פ"ד נ(3) 682, 683 (1996); ע"פ 2669/00 מדינת ישראל נ' פלוני, פ"ד נד(3) 685, 689 (2000), להלן: פרשת פלוני; ע"פ 5985/13 הראל אבן - מדינת ישראל, מיום 2.4.2014, להלן: פרשת אבן). ההרשעה היא השתלשלות טבעית הנגזרת מהוכחת האשמה הפלילית. ההרשעה מהווה מרכיב חיוני בהליך הפלילי כנגד נאשם, משלימה את שלביו השונים ואף מגשימה את ערך השוויון בין נאשמים. ההרשעה מוסיפה לעבירה הקבועה עלי חוק את המשמעות הנורמטיבית הנדרשת כדי לקעקע מעשה מסוים כפסול ורע מוסרית בעיני החברה כולה, ומייצרת הרתעה מפני ביצוע עבירות דומות (ע"פ 5102/03 מדינת

ישראל נ' קליין, מיום 4.9.2007, בפסקה 76 וההפניות שם, להלן: פרשת קליין; ע"פ 6291-05-10 א. כפיר אחזקות בע"מ - מדינת ישראל- משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, מיום 31.1.2012 בפסקה 28, להלן: פרשת כפיר). עם זאת, נקבע כי ישנם מצבים חריגים לכלל, המצדיקים הימנעות מהרשעה פלילית: "המשפט מניח כי רקמת החיים האנושיים, בהשתקפותה בהליך הפלילי, מולידה מצבים קיצוניים שאינם מתאימים להחלת העיקרון העונשי הרחב המחייב הרשעה פלילית בעקבות הוכחת אשמה. במצבים חריגים ומיוחדים, כאשר עלול להיווצר פער בלתי נסבל בין עוצמת הפגיעה של הרשעה פלילית בנאשם האינדיבידואלי לבין התועלת שתצמח לחברה ולאינטרס הציבורי מקיומה של הרשעה, נתון בידי בית המשפט הכוח להחליט כי, חרף אשמתו של הנאשם, הוא לא יורשע בדיון" (פרשת קליין, שם וכן ראו ע"פ 9893/06 אסנת אלון לאופר נ' מדינת ישראל, מיום 31.12.2007 בפסקה 9 לחוות דעתה של השופטת פרוקצ'יה, להלן: פרשת לאופר).

19. לצורך אותם מקרים חריגים קובע סעיף 71א לחוק העונשין, התשל"ז-1977, שכותרתו "שירות לציבור", כדלקמן:

- "71א. (א) בית משפט שהרשיע אדם ולא הטיל עליו עונש מאסר בפועל, רשאי, במקום כל עונש אחר או בנוסף עליו, לחייבו בצו שיעשה, בשעות הפנאי שלו וללא שכר, פעולה או שירות לתועלת הציבור או הזולת (להלן, בסימן זה - שירות לציבור), למשך תקופה, למספר שעות ובהתאם לתכנית, הכל כפי שיקבע בית המשפט בצו; לצו כאמור ייקרא להלן "צו שירות".
- (ב) מצא בית המשפט שנאשם ביצע עבירה, רשאי הוא לתת צו שירות גם ללא הרשעה, בנוסף למבחן או בלעדיו, ומשעשה כן יהיה דינו של צו השירות, לענין סעיף 9 לפקודת המבחן [נוסח חדש], תשכ"ט-1969, כדין צו מבחן.
- (ג) בית המשפט לא יתן צו שירות אלא לאחר ששוכנע על פי תסקיר של קצין מבחן שנעשו סידורים על פי תכנית מפורטת שיאפשרו לנידון לעשות את השירות.
- (ד) בית המשפט רשאי לקבוע בצו שירות הוראות ותנאים שיראה אותם נחוצים כדי להבטיח את ביצוע השירות ואת הפיקוח על ביצוע השירות בידי הנידון.
- (ה) בית המשפט יסביר לנידון בלשון פשוטה את משמעות הצו, את מטרת השירות ואת פרטיו, ויזהירו שאם לא ימלא אחר הצו יהיה צפוי לתוצאות האמורות בסעיף 71ד; בית המשפט לא יתן צו שירות אלא אם הביע הנידון את נכונותו למלא אחר הוראות הצו.
- (ו) שירות לציבור יהיה בפיקוחו של קצין מבחן, והוא רשאי להיעזר באחרים לצורך זה."

בדומה, קובע סעיף 9 לפקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969, שכותרתו "תוצאות צו מבחן ללא הרשעה":

"(א) צו מבחן שניתן ללא הרשעה לא יגרור אחריו תוצאות של הרשעה לשום ענין אלא אם כוונה אחרת משתמעת מפקודה זו או מכל חיקוק אחר."

בסעיף 192א לחוק סדר הדין הפלילי, שכותרתו "ביטול הרשעה" נקבעה סמכותו של בית המשפט לבטל הרשעה בשלב שלפני מתן גזר הדין. וזו לשון הסעיף:

"192א. הרשיע בית המשפט את הנאשם, ולפני מתן גזר הדין ראה שיש מקום לתת לגביו צו מבחן או צו שירות לתועלת הציבור, ללא הרשעה, רשאי הוא לבטל את ההרשעה ולצוות כאמור."

20. הנה כי כן, הסמכות להימנע מהרשעה או לבטלה, לפני מתן גזר הדין, תופעל במקרים חריגים בלבד, בהם מתקיימות נסיבות יוצאות דופן המצדיקות זאת. בפסק הדין המנחה בעניין כתב פרש בית המשפט העליון את השיקולים המנחים לעניין מתן צו מבחן ללא הרשעה, באלה המילים:

"בפסיקתנו נקבע, כי המבחן ללא הרשעה הינו חריג לכלל, שכן משהוכח ביצועה של עבירה יש להרשיע את הנאשם וראוי להטיל אמצעי זה רק במקרים יוצאי-דופן, שבהם אין יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה. ראו ר"ע 432/85 רומנו נ' מדינת ישראל. .. תכליתו של סעיף 71א לחוק, כפי שהיא משתקפת גם מן ההיסטוריה החקיקתית שלו, דומה אפוא לתכלית סעיף 1 לפקודת המבחן, המאפשר, כאמור לעיל, להטיל מבחן ללא הרשעה. מטרת שני אמצעים אלה הינה שיקומית. ואולם, כידוע, שיקומו של נאשם - הגם שהוא מהווה שיקול מהותי שלציבור כולו עניין בו - הינו אך אחד משיקולי הענישה, שאליו מיתוספים שיקולים אחרים הנובעים מאופייה של העבירה.

אכן, ענישתו של נאשם היא אינדיבידואלית, ובית-המשפט בוחן עניינו של כל נאשם ונאשם ואינו קובע את עונשו אך על-פי מהות העבירה. ואולם, מהותה של העבירה, הצורך בהרתעת הרבים, ובעבירות שקורבן אינו הפרט אלא הציבור כולו אף הוקעת מעשי העבירה - בצירוף מדיניות ענישה אחידה ככל האפשר על יסוד שיקולים אלה - כל אלה משמשים כגורמים העלולים לגבור אף על שיקומו של הנאשם.

הימנעות מהרשעה אפשרית אפוא בהצטבר שני גורמים: ראשית, על ההרשעה לפגוע פגיעה חמורה בשיקום הנאשם, ושנית, סוג העבירה מאפשר לוותר בנסיבות המקרה המסוים על ההרשעה בלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי הענישה האחרים המפורטים לעיל" (ע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל, פ"ד נב(3) 337, 341-342; ראו גם ע"פ 3829/12 מדינת ישראל נ' אלכסנדר סירוטניקוב, מיום 17.7.2012, בפסקה 8 וכן רע"פ 8487/11 חברת נמלי ישראל- פיתוח ונכסים בע"מ נ' מדינת ישראל - המשרד להגנת הסביבה, מיום 23.10.12 בפסקאות י"ד-כ לחוות דעתו של השופט רובינשטיין, וכן ראו בפרשת אבן בפסקה 7).

עוד נקבע כי "הנטל הוא על הנאשם המבקש להימנע מהרשעתו לשכנע כי מן הראוי לחרוג בעניינו מדרך הכלל, וכי שיקולי השיקום האינדיבידואליים גוברים במידה רבה על שיקולי האינטרס הציבורי" (פרשת אבן, שם; ע"פ 7211/04 מדינת ישראל נ' פלוני, מיום 13.3.2006 בפסקה 7).

הנה כי כן, לפי פרשת כתב, מתן צו מבחן ללא הרשעה הוא החריג לכלל. צו כאמור ינתן רק לאחר שעניינו של הנאשם נבחן היטב על ידי בית המשפט, על יסוד שתי אמות מידה: הפגיעה החמורה שצפויה ההרשעה לפגוע בנאשם, וסוג העבירה, המאפשר בנסיבות המקרה הספציפי לוותר על ההרשעה מבלי לפגוע בשיקולי הענישה האחרים (ראו גם ר"ע 432/85 רומנו נ' מדינת ישראל, מיום 21.8.1985; ראו והשוו לפרשת פלוני).

מן הכלל אל הפרט

21. האם נסיבות המקרה שלפנינו הן חריגות באופן המצדיק סטיה מן הכלל בדבר הרשעה בדין, מקום שהוכחה אשמתו של נאשם? האם בנסיבות העניין, נזקו של מר עמר מהרשעתו בדין הוא כה גדול, באופן שהנזק הצפוי לו גובר על האינטרס הציבורי הגלום בהרשעתו? האם עלה בידי מר עמר לשכנע כי הנזק הטמון בהרשעתו גדול לאין ערוך מן הפגיעה בערכים החברתיים עליהם מושתתת ההרשעה? לטעמנו, התשובות לשאלות הללו הן בשלילה. משכך, אין להתערב בהחלטת בית הדין האזורי שלא לבקש תסקיר קצין מבחן בקשר למר עמר, והרשעתו בדין, בדין יסודה. ונבהיר.

22. מר עמר הוא הבעלים של החברה המערערת מעסיקתם של העובדים הזרים, ומי שהורשעה בדין, בכך שלא סיפקה לעובדיה הזרים תנאי מגורים הולמים. האחריות המיוחסת למר עמר לפי סעיף 5 לחוק עובדים זרים היא אחריות נושא משרה, בכך שלא מילא אחר חובתו לפקח ולעשות כל שאפשר למניעת העבירות בידי החברה שהוא בעליה, ונושא בתפקיד בכיר בה. על התכלית החברתית הגלומה בחוק עובדים זרים ובהסדר המחייב הספקת תנאי מגורים הולמים כבר עמדנו. ללא ספק החברה כשלה בהבטחת זכויותיהם של עובדיה, כבני אדם, וכעובדים. בדיון בבית הדין האזורי הוברר חלקו המרכזי והמשמעותי של מר עמר כבעלים וכנושא משרה בחברה, בעצם הספקת המגורים הבלתי הולמים לעובדים, ולא נחזור על כך. גם לא נחזור על תיאור תנאי המגורים הקשים כפי שהתבררו במהלך הביקורת שנערכה במקום. בטענתם כנגד החלטת בית הדין האזורי שלא להפנות את מר עמר לתסקיר

קצין מבחן מפנים המערערים בעיקר לנזק הכלכלי הגדול הצפוי למר עמר מהרשעתו בדין, שהיא גם הרשעתו הראשונה, וכי על מעשים מעין אלה ודאי לא יחזור. לטעמנו, הנסיבות כנטען על ידי המערערים לביסוס טענותיהם, כלל אינן נסיבות חריגות המצדיקות הימנעות מהרשעה, ואף ההיפך מכך. הנסיבות הן נסיבות רגילות לחלוטין. ניתן אף לומר כי לנסיבות מעין אלה כיוון המחוקק בקביעת אחריותו האישית של נושא משרה על פי הוראת סעיף 5 לחוק עובדים זרים, בהיות העבירות בהן מדובר עבירות כלכליות במהותן. הימנעות מהרשעה בנסיבות כגון אלה שלפנינו, בהן מודגשת הפגיעה הכלכלית הצפויה בנושא המשרה מר עמר עקב הרשעתו, תחטיא את התכלית הגלומה בהסדר המשפטי שבחוק, המטיל אחריות פלילית בגין העבירות המנויות בו על גם על נושאי משרה בחברות, מעסיקות העובדים הזרים (ראו: ע"פ 37/09 ג. לוריה בע"מ - מדינת ישראל - משרד התעשייה, המסחר והתעסוקה, מיום 29.6.2009, בפסקה 23; פרשת ניר עם בפסקאות 47, 52; פרשת יאיר שערים בפסקה 16 וההפניות שם).

על פי הנחיות הפסיקה עליהן עמדנו בהרחבה "בסופו של יום, ניצבת השאלה בכל עוצמתה - האם, בנסיבות המיוחדות של הענין, השיקול האינדיבידואלי, על היבטיו השונים, גובר על השיקול הציבורי-מערכתי הכללי, באופן שהגם שהנאשם ביצע את העבירה בה הואשם, סובלת הנורמה החברתית הכללית את אי הרשעתו בדין" (פרשת לאופר בפסקה 11). אין בליבנו ספק כי בנסיבותיו החמורות של המקרה, ובשים לב למידת מעורבותו של מר עמר, האינטרס הציבורי הגלום בהרשעה, על הערכים החברתיים שעליהם הוא בא להגן, הוא האינטרס המכריע.

23. **סיכומם של דברים** - מקרה זה אינו נופל בגדר המקרים החריגים המצדיקים חריגה מן הכלל ואי הרשעה. צדק בית הדין האזורי בהמנעו מלהפנות את מר עמר לתסקיר קצין מבחן ודין הערעור להידחות גם בחלק זה שלו.

24. ועניין אחרון - ספק בעינינו אם יש לפנינו ערעור על שיעור הקנס שהשית בת הדין האזורי על המערערים. לענין זה נציין כי בעיקרי הטיעון שהגישו המערערים אין כל התייחסות לכך, ואילו בהודעת הערעור הנושאת 11 עמודים, נמצא בפסקת ה"סוף דבר", ורק בה, את בקשת המערערים "לזכות את הנאשמים ולחלופין לזכותם באופן חלקי וכן להפחית את עונשם". ככל שכוונת המערערים היא לשיעור הקנסות שהושטו עליהם, אין המערערים מבהירים מדוע על בית דין זה להתערב בשיעור הקנס כפי שנפסק. לגופם של דברים נציין, כי לפי העולה מגזר הדין, בית הדין האזורי שקל היטב את השיקולים הרלוונטיים לחומרה ולקולא, ובאיזון שערך אף הקל עם הנאשמים בשיעור הקנסות כפי שהשית עליהם. אשר על כן, ככל שיש לפנינו ערעור לענין זה, דינו להידחות.

25. **סוף דבר**
לאור כל האמור הערעור נדחה.

ניתן היום, ט"ו אב תשע"ד (11 אוגוסט 2014) בהעדר הצדדים וישלח אליהם.

יעל אנגלברג שהם,
שופטת

רונית רוזנפלד,
שופטת

ורדה וירט-ליבנה,
סגנית נשיא, אב"ד